

SISTA DAGEN

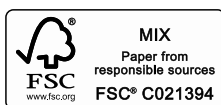
JOHN GRISHAM

SISTA DAGEN

Översättning Kjell Waltman

ALBERT BONNIERS FÖRLAG

Föreliggande verk är fiktivt. Namn, personer, platser och händelser är antingen ett resultat av författarens föreställningskonst eller använda i fiktionssyfte. Alla likheter med verkliga personer (oavsett om de är levande eller döda), händelser eller platser är rena tillfälligheter.

www.albertbonniersforlag.se

ISBN 978-91-0-018133-8
Copyright © Belfry Holdings, Inc, 2018
Originalalets titel: *The Reckoning*
Översättning: Kjell Waltman
Omslag: Sofia Scheutz
Tryck: ScandBook UAB, EU 2020

FÖRSTA DELEN

MORDET

1

EN KALL MORGON i början av oktober 1946 vaknade Pete Banning före soluppgången utan minsta tanke på att somna om. Under en lång stund blev han liggande mitt i sängen och stirrade upp i det mörka taket medan han för tusende gången frågade sig om han var tillräckligt modig. Till slut, när den första gryningen tittade in genom fönstret, accepterade han allvaret i att det var dags för mordet. Det hade blivit så förkrossande nödvändigt att han inte längre kunde fortsätta med sina dagliga rutiner. Han kunde inte förbli den han var förrän dådet var utfört. Planeringen var enkel men ändå svår att föreställa sig. Dess efterskalv skulle i årtionden framöver komma att skaka om och förändra livet för alla som stod honom nära och för många som inte gjorde det. Dådet skulle bli ökänt och skänka honom en berömmelse som han förvisso inte önskade sig. Hans läggning var i själva verket sådan att han ville undvika uppmärksamhet, men det skulle bli omöjligt. Han hade inget annat val. Sanningen hade sakta uppdagats, och när den väl stod klar för honom i sin helhet blev mordet lika oundvikligt som soluppgången.

Han klädde som vanligt på sig långsamt – hans krigsskadade ben var stela och värkte efter natten – och letade sig genom det mörka huset ut i köket, där han tände en svag lampa och satte på kaffet. Medan det bryggde ställde han sig käpprak i ryggen intill köksbordet, knäppte händerna bakom huvudet och böjde försiktigt på knäna. Han grinade illa när smärtan strålade ut från höfterna

och ända ner till fotlederna, men han blev stående med böjda knän i tio sekunder. Han slappnade av och upprepade övningen om och om igen, och för varje gång böjde han knäna lite mer. Han hade metallstavar i vänstra benet och granatsplitter i det högra.

Pete hällde upp kaffe, tillsatte mjölk och socker och gick ut på köksverandan, där han blev stående vid trappan och tittade ut över sin jord. Solen höll på att gå upp i öster, och ett gulaktigt sken lade sig över det vita havet. Fälten var täta, och buskarna dignade av bomull som såg ut som nyfallen snö, och vilken annan dag som helst brukade Pete kunna få fram ett leende åt vad som helt säkert skulle bli en rekordskörd. I dag däremot skulle det inte bli några leenden; endast tårar, och det i mängder. Men att undvika mordet skulle vara fegt, ett begrepp som var okänt för hela hans varelse. Han smuttade på kaffet medan han beundrade jorden och fann tröst i den trygghet som den gav. Under det vita täcket fanns ett skikt bördig svart mylla som släkten Banning hade ägt i över hundra år. Myndigheterna skulle föra bort honom och förmodligen avrätta honom, men jorden skulle bestå i all evighet och försörja hans familj.

Hans hund Mack – en bluetick coonhound – vaknade ur sin slummer, gjorde honom sällskap ute på verandan och gned huvudet mot honom.

Bomullen fick fröna att spricka i sin längtan efter att plockas, och det skulle inte dröja länge förrän arbetslag med daglönare skulle fylla vagnarna inför färden till de bortre fälten. Som liten hade Pete åkt i vagnen tillsammans med de svarta daglönarna och släpat bomullssäckar tolv timmar om dagen. Familjen Banning var farmare och jordägare, men de var arbetare, inte medlemmar av någon anrik godsägarklass, vars dekadenta tillvaro möjliggjordes av andras svett och möda.

Han smuttade på kaffet och såg det snövita landskapet bli allt vitare efterhand som himlen ljusnade. I fjärran, bortom ladugården och hönshuset, hörde han de svarta tala med varandra medan de samlades vid traktorskjulet inför en ny lång arbetsdag. De var män och kvinnor som han hade känt i hela sitt liv, utfattiga daglönare

vilkas förfäder hade slitit på samma jord i ett sekel. Vad skulle hända med dem efter mordet? Egentligen ingenting. De hade överlevt utan att äga mycket och kände inte till något annat. I morgon skulle de under förstummad tystnad samlas vid samma tid på samma plats, viska över elden och sedan bege sig ut på fälten, helt säkert bekymrade men också ivriga att utföra sitt arbete och uppbära sin lön. Skörden skulle fortsätta, ostörd och riklig.

Han drack upp kaffet, ställde ifrån sig muggen på verandaräcket och tände en cigarett. Han tänkte på sina barn. Joel gick sista året på Vanderbiltuniversitetet och Stella gick andra året på Hollinsuniversitetet, och han var tacksam över att de var borta. Han kunde nästan känna deras rädsla och skam över att deras pappa satt i fängelse, men han var säker på att de skulle överleva, precis som daglönarna. De var intelligenta och välanpassade, och de skulle alltid ha jorden. De skulle kunna gå färdigt sin utbildning, göra ett gott parti och bli framgångsrika.

Medan han rökte tog han kaffemuggen och återvände till köket för att ringa sin syster Florry. Det var en onsdag, den dagen de brukade träffas för att äta frukost, och han bekräftade att han snart skulle komma. Han hällde ut det sista kalla kaffet, tände en ny cigarett och tog arbetsjackan från kroken vid dörren. Han och Mack gick tvärsöver bakgården till en gång som ledde förbi köks-trädgården där Nineva och Amos odlade ett överflöd av grönsaker och rotfrukter för att livnära familjen Banning och dem som var beroende av den. Han passerade ladugården och hörde Amos prata med korna medan han gjorde sig redo att mjölka dem. Pete sa god morgon, och de diskuterade en viss fet galt som hade blivit utvald till slakten på lördag.

Han gick vidare, utan att halta, men benen värkte. Vid traktor-skjulet hade de svarta samlats runt en kokgrop, där de skämtade och smuttade på kaffe ur bleckmuggar. De tystnade när de fick syn på honom. Flera sa ”Go’morrn, mr Banning”, och han pratade med dem. Männen hade på sig gamla, smutsiga hängselbyxor; kvinnorna långa klänningar och halmhattar. Ingen hade skor.

Barnen och tonåringarna satt intill en vagn, hopkrupna under en filt, sömndruckna och med allvarlig uppsyn, medan de gruvade sig inför ännu en lång dags bomullsplockning.

På Bannings gods fanns en skola för svarta som hade möjliggjorts av en givmild rik jude från Chicago, och Petes far hade ställt upp med motsvarande summa för att den skulle kunna byggas. Familjen Banning insisterade på att alla de svarta barnen på deras farm skulle gå åtminstone till åttonde klass. Men i oktober, då inget annat än bomullsplockandet betydde något, var skolan stängd och eleverna var ute på fälten.

Pete talade lågmält med Buford, den vite förmannen. De diskuterade vädret, hur mycket som hade plockats föregående dag, priset på bomull på bomullsbörsen i Memphis. Det fanns aldrig tillräckligt med bomullsplockare under högsäsongen, och Buford väntade en lastbilslast vita arbetare från Tupelo. De borde ha kommit redan föregående dag, men de hade inte dykt upp. Det gick ett rykte om att en farmare tre kilometer därifrån erbjöd tio cent mer per kilo, men sådant där spreds jämt under skördetiden. Bomullsplockarlagan arbetade hårt en dag, försvann nästa och kom sedan tillbaka efterhand som priserna växlade. Men de svarta daglönarna hade inte lyxen att kunna välja, och familjen Banning var känd för att betala alla lika mycket.

De båda John Deere-traktorerna hostade igång, och daglönarna klättrade upp i vagnarna. Pete såg dem vagga och gunga när de försvann djupt in i det snövita landskapet.

Han tände en ny cigarett och gick tillsammans med Mack förbi skjulet och längs en jordväg. Florry bodde en och en halv kilometer bort på sin del av släktjorden, och nuförtiden begav sig Pete alltid dit till fots. Det var plågsamt, men läkarna hade sagt till honom att långa promenader med tiden skulle stärka benen och att smärtan en dag skulle avta. Han tvivlade på det och hade accepterat det faktum att hans ben skulle svida och värka under resten av livet, ett liv som han var lycklig att få leva. Han hade en gång tagits för död och hade faktiskt varit mycket nära slutet, så varje dag var en gåva.

Fram till nu. I dag skulle bli den sista dagen av det liv som han kände till, och han hade förlikat sig med det. Han hade inget annat val.

Florry bodde i ett litet rosa hus som hon hade byggt när deras mor gick bort och lämnade jorden åt dem. Hon var diktare och hade inte minsta intresse för jordbruk men var däremot djupt intresserad av den inkomst som det gav. Hennes tvåhundrafemtio hektar var precis lika bördiga som Petes, och hon arrenderade ut dem till honom i utbyte mot halva vinsten. Det var en hedersuppgåelse, befäst med ett handslag men lika bindande som vilket tjockt kontrakt som helst och grundad på obetingad tillit.

När han kom fram befann hon sig på bakgården, där hon vandrade omkring i en enkel voljär av hönsnät och strödde ut foder medan hon småpratade med diverse papegojor, undulater och tukaner. Intill den stora fågelburen fanns en mindre bur där hon höll ett tiotal höns. Hennes två golden retrievers satt på gräset och följde utfodringen utan att visa minsta intresse för de exotiska fåglarna. Hennes hus var fullt av katter, djur som varken Pete eller hundarna var särskilt förtjusta i.

Han pekade på en plats på verandan, sa till Mack att stanna där och gick sedan in. Marietta hade fullt sjå i köket och huset luktade av stekt bacon och majsplättar. Han sa god morgon till henne och slog sig ner vid frukostbordet. Hon höll upp kaffe åt honom, och han började läsa morgontidningen från Tupelo. Från den gamla grammfonen i vardagsrummet kved en sopran ut sin bedrövelse i en aria ur någon opera. Han undrade ofta hur många andra i Ford County som lyssnade på opera.

När Florry var klar med fåglarna kom hon in genom bakhörran, sa god morgon till sin bror och slog sig ner mitt emot honom. Inga kramar, ingen tillgivenhet. De som kände familjen Banning uppfattade dess medlemmar som kyliga och reserverade, i avsaknad av värme och sällan känslösa. Detta var sant men oavsiktligt; de hade helt enkelt uppfostrats på det viset.

Florry var fyrtioåtta och hade som ung överlevt ett kortvarigt och

dåligt äktenskap. Hon var en av de få frånskilda kvinnorna i countyt, och man såg följaktligen ner på henne som om hon på något sätt vore skadad och kanske amoralisk. Inte för att hon brydde sig; det gjorde hon inte. Hon hade några enstaka vänner och begav sig sällan hemifrån. Bakom ryggen var det många som spydigt kallade henne "Fågelkärringen".

Marietta serverade tjocka omeletter med tomater och spenat, majsplättar som badade i smör, bacon och jordgubbssylt. Bortsett från kaffe, socker och salt kom allting på bordet från deras jord.

Florry sa: "Jag fick ett brev från Stella i går. Hon verkar klara sig bra, men hon får brottas med matten. Hon föredrar litteratur och historia. Hon är så lik mig."

Petes barn förväntades skriva minst ett brev i veckan till sin faster, som skrev till dem minst två gånger i veckan. Pete var inte mycket för brev och hade sagt till dem att inte göra sig besvär med att skriva. Men att skriva till fastern var ett strängt krav.

"Jag har inte hört av Joel", sa hon.

"Han har säkert mycket att göra", sa Pete och vände blad i tidningen. "Träffar han fortfarande den där flickan?"

"Ja, det gör han väl. Han är alldeles för ung för romantik, Pete, du borde prata med honom."

"Han lyssnar inte." Pete tog en tugga av omeletten. "Jag vill bara att han ska skynda på och ta examen. Jag är trött på att betala skolavgiften."

"Bomullsplockningen går väl bra", sa hon. Hon hade knappt rört maten.

"Kunde ha varit bättre, och i går föll priset igen. Det finns för mycket bomull i år."

"Men priset går väl upp och ner, eller hur? När priset är högt finns det inte tillräckligt med bomull, och när det är lågt så finns det för mycket. Det spelar ingen roll, det blir ändå alltid fel."

"Jo, så är det väl." Han hade lekt med tanken att förvarna sin syster om vad som väntade, men hon skulle kunna ta det på fel sätt och bönfälla honom om att inte göra det och bli hysterisk, och

så skulle de gräla, något som de inte hade gjort på åratat. Mordet skulle förändra hennes liv dramatiskt, och han tyckte synd om henne och kände en förpliktelse att förklara. Men samtidigt insåg han att det inte gick att förklara och att ett försök att göra det egentligen inte skulle fylla något syfte.

Tanken att detta skulle kunna bli deras sista måltid tillsammans var svår att ta till sig, men å andra sidan skulle det mesta som gjordes denna morgon göras för sista gången.

De var tvungna att diskutera vädret, och det tog några minuter. Enligt lantbrukspraktikan skulle de närmaste två veckorna bli svala och torra, perfekta för bomullsplockning. Pete oroade sig för bristen på daglönare, och hon påminde honom om att han klagade över det varje säsong. Vid förra veckans omelett hade han mycket riktigt beklagat sig över bristen på tillfällighetsarbetare.

Pete var inte den som dröjde sig kvar vid maten, i synnerhet inte denna hemska dag. Han hade fått svälta under kriget och visste hur lite kroppen behövde för att klara sig. En mager kroppshydda besparade benen vikten. Han tuggade på en bit bacon, smuttade på kaffet, vände blad och lyssnade medan Florry pladdrade på om en släkting som just hade dött, nittio år gammal, alldeles för tidigt enligt hennes uppfattning. Han hade döden i tankarna, och han undrade vad Tupelotidningen skulle ha att skriva om honom under de kommande dagarna. Det skulle bli artiklar, kanske många. Han ville inte väcka uppmärksamhet, men det var oundvikligt, och han fruktade det sensationella.

”Du äter inte mycket”, sa hon. ”Och du ser lite mager ut.”

”Har ingen matlust precis”, svarade han.

”Hur mycket röker du?”

”Så mycket jag vill.”

Han var fyrtiotre men såg äldre ut, åtminstone enligt hennes uppfattning. Hans tjocka mörka hår höll på att gråna ovanför öronen, och långa rynkor höll på att bildas över pannan. Den stilige unge soldaten som hade begett sig ut i krig åldrades alldeles för fort. Hans minnen och bördor var tunga, men han höll dem för

sig själv. Fasorna som han hade överlevt skulle aldrig föras på tal, i alla fall inte av honom.

En gång i månaden tvingade han sig att fråga om hennes skrivande, hennes poesi. Under de senaste tio åren hade några dikter tryckts i obemärkta litteraturtidskrifter, men de var inte många. Trots denna brist på framgång fanns det ingenting som hon tyckte bättre om än att tråka ut sin bror, hans barn och sin lilla vänkrets med hur hennes karriär hade utvecklats sig på sistone. Hon kunde pladdra på i evighet om sina ”projekt”, om vissa redaktörer som älskade hennes poesi men helt enkelt inte verkade hitta plats för den eller om idolbrev som hon hade fått från olika platser runtom i världen. Hennes läsekrets var inte särskilt stor, och Pete anade att brevet som hon för tre år sedan hade fått från någon bortkommen själ på Nya Zeeland var det enda med utländskt frimärke som hade delats ut.

Han läste inte dikter, och efter att ha tvingats läsa sin systers hade han avsvurit sig poesin för all framtid. Han föredrog prosa, särskilt av sydstatsförfattare och särskilt av William Faulkner, en man som han före kriget hade träffat på ett cocktailparty i Oxford i Mississippi.

Denna morgon var inte rätt tidpunkt för att diskutera det. Han stod inför en otäck syssla, en ohygglig handling, som inte längre kunde vare sig undvikas eller skjutas upp.

Han sköt undan tallriken med den halvt uppätta maten och drack upp kaffet. ”Alltid lika gott”, sa han med ett leende och reste sig. Han tackade Marietta, tog på sig arbetsjackan och lämnade huset. Mack väntade vid trappan. Från verandan vinkade Florry farväl till honom medan han gick därifrån och vinkade tillbaka utan att vända sig om.

När han åter befann sig på jordvägen började han ta längre kliv och skakade av sig den stelhet som hade infunnit sig efter en halvtimmes sittande. Solen hade gått upp och fått daggen att torka, och överallt dignade grenarna av den tjocka fröullen som bönföll om att plockas. Han gick vidare: en ensam man, vars dagar nu var räknade.